

5 mil. in 400.000 gld., z berolinskim bankirjem Richterjem v zvezo stopil, finančnemu ministerstvu lažnjive pogodbe naznanil, tako da je bankir — društvu na škodu — veliko dobička imel, ktere sta si z Ofenheimom lepo razdelila in njegovemu stricu Herzu, ki je za mešetarijo vedel, s 150.000 gld. usta zaprla.

Od onih v 8. točki omenjenih 440.000 gld. je pridržal O. za se 100.000 gld., gališkemu deželnemu maršaliku, knezu Leonu Sapiehi, ministru Giskri in grofu Borkovskemu je dal kot „grtnderjem“ vsakemu po 100.000 gld., knezu Jablonovskemu, Petrinu (bivšemu ministru poljedelstva) in še dvema drugima pa po 10.000 gld. Med zatožnimi točkami bila je še 10. zaradi goljufij pri kolkah (štampelnih). Fin. ministerstvo (dr. Brestel ustavak) ni moglo zneskov za kolke iztirjati. Dr. Brestel se podá na odpust in Giskra prevzame med tem vodstvo fin. ministerstva, in brž se je Ofenheimu ves dolg za kolke — zbrisal!

Vse to se je godilo v dobi ustavaških vlad, ki so trpele taka početja! Zato je vsa pravda z Ofenheimom, ki utegne še prihodnji teden teči, za avstrijsko notranjo politiko neizmerno važna, ker utegne vsled nje ustavakom ves dosedanjí lesk obledeti.

Iz Španskega. Don Karlos izdal je oklic, v katerem obžaluje, da je sorodnik Alfonzo ponudil se prekuciji za sredstvo. Kar počenja Alfonzo, bode le njemu (Karlu) pot v Madrid gladilo. On hoče prekucijo zatreti in visoko povzdigniti zastavo krščansko. — Kakor se vidi, pomika se armada Karlova proti glavnemu mestu.

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptuja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potne črtice.)

(Dalje.)

Za kakih 7 minut nas „lukamatija“ pripelje od Ormuža na lepo Središko polje. Na levi strani gleda na nas pol ure ormuški Holm (955'). Lepšega holma si res človek ne more misliti. Sredi temena ima podružnico sv. Ivana, okoli prijazne cerkve pa izvrstnih goríc. Holm stoji sam za se, za njim je nekoliko zvišena lepa raven Krčovina, v katero so se že zgubili Pavlovski vrh, Brebovnik in Vinski vrh, — vinskim kupcem na dalječ znana imelna. Holm še enkrat glavo povzdigne, ponosno pogleda nazaj na svoje vinske tovariše, se sprednjo stranjo pa unkraj Drave bivajočim Bezjakom (Hrvaté od Zavrčá naprej proti Varaždinu tukajšnje ljudstvo „Bezjake“ imenuje) bratovski pozdrav pošilja. Zdaj si vstríc Obreža, lepe vesi, ktere se držijo Grabe in teh trg „Središče“. Hiše so razpostavljene v treh soseskah deloma na obeh krajih državne ceste, deloma po nizkem obrežju, ktero se vedno znižuje in v Središču pri D. Mariji

popolnoma zgubi. Peš iti je skoz vse soseske 1 ura. Zato je pravil Hrvat, ko je prvokrat tukaj vozaril: „A kaj je to vrag za selo, da nema ni kraja ni konca!“ Hrami so tu poprek lepi, snažni, vsi skoro zidani, kar velja za ves ormuški okraj. Srdiščanci so vrli narodnjaki; če pri volitvah tudi propadejo, se vendar ne preplašijo.

Dragi bralec, južni rob ormuškega okraja sem ti nekoliko razkazal; ta je eden najlepših in najpremožnejših na Slovenskem, pa tudi na vsem Štajerskem najboljé obljuden, kajti na 1 □ miljo pride 4433 stanovnikov. Še nekoliko več umnega gospodarstva, in ta okraj postane posemeljsk raj! — Če pol ure niže Srdišča od Drave do Mure proti polnoči ravno črto potegneš, dobiš mejo med Štajerskim in Ogerskim, in trikot sveta doli do Legrada je Medjimurje. —

V Strigavi, uro hodá od štajerski meje v Medjimurje, pravijo, da je bil rojen sv. Jeronim v 4. stoletju, zaradi svoje visoke učenosti in svetosti kinč in dika katol. cerkve.*) Ogski in štajerski Slovenci radi sem prihajajo v cerkev sv. „Remuša“ na božjo pot. Rajni knezoškof Slomšek blagega spomina so enkrat ta kraj kot spirital v Celovcu obiskali. — V Medjimurji stanuje čist slavjansk rod. Da je pristni brat svojega soseda Slovenca, svedoči vsa njegova slika: postava, obraz in značaj. Medjimurec je visoke, lepe rasti, mirna pohlevna duša; pa tudi po svoji osodi je prav brat svojega slovenskega soseda. Medjimurca tlači magjarstvo in magjaronstvo, kakor Slovenca nemštvo in nemškutarstvo. Slovencu so vsaj še njegovi duhovniki v ogromni večini zvesti ostali, v Medjimurji pa najdeš prav med duhovniki najljutejše magjarone!

Ko je l. 1848, mislim sredi septembra, — slavní ban Jelačić pri Varaždinu s svojimi hrabrimi junaki Dravo prekoračil in v Medjimurje stopil, bilo je njegovo prvo dejanje, da je ta del slavjanske zemlje z nja materjo, hrvatsko domovino, združil in pod politično upravo varaždinske županije spravil; — Madjari so si bili namreč Medjimurje in Primorje, ne vem kedaj, osvojili. — Leta 1860 je pri nesrečni avstrijski politiki oholim Magjarom drugoč začel greben rasti, in hitro so meni nič tebi nič, Medjimurje od matrne zemlje zopet odtrgali in magjarski Szaladski županiji podvrgli. — Ves dosedanjí trud Hrvatov, zgubljeno lastino si priboriti, je bil zastonj. Kar Magjar enkrat v pesti ima, z dobra več nazaj ne da.

V duhovskih zadevah spada Medjimurje

*) O tem se je že mnogo pisalo, pa stvar še ni dognana. Trije kraji se borijo za čast rojstnega mesta sv. Jeronima: Strigna (Strigonium) na Istverskem blizu Kopra; Stridon v Dalmaciji blizu Solone; slednjič Stridova v Medjimurju. Za poslednje mesto vojuje se o. Jož. Beđeković, Pavlinsk redovnik (po redu sv. Jeronima) v Stridovi, ki je spisal l. 1752 obširno knigo o „rojstnem mestu sv. Jeronima“. — Stvar še čaka slovanskega, katoliškega učenjaka, ki ima časa in denarja dovolj, da stvar temeljito preiskuje. Vred.

k Zagrebački nadškofiji, in je razdeljeno v dva dela: v hribovito in ravno Medjimurje. Slovenske gorice — tukaj prav za prav ljutomerski hribi, — segajo prek slovenske meje in se še le v Medjimurji proti ozkemu kotu, ki ga delata Drava in Mura, v ravan zgubljavajo. Tudi na teh poslednjih panogah raste izverstno, Ljutomeržanu podobno vino. Hriboviti del ima 9 župnij in 28.136 stanovnikov; na ravnem je 13 župnij in 38.372 prebivalcev, vseh Medjimurcev je tedaj 66.508, nekoliko več, kakor prekmurskih Slovencev, katere magjarski jarem najhuje tlačí.

Železna cesta drži zmirom po ravnem Medjimurji, hriboviti del imaš na levo proti severno-večerni strani. Prva postaja je Čakovec, precej dalječ od mesta; k ti postaji prihaja voz iz Varaždina, kamor se imaš dobro uro voziti. V Čakovcu je kloster oo. Frančiškanov, ki imajo tudi faro; fabrika, v kateri se dela sladkor; zatoraj vidiš kakor hitro se pripelješ v Medjimurje, na zemljišću grofa Festetiča obilno pese nasajene. Festetič redi tudi mnogo lepih ovac; bele, novo zidane pristave so prilično razporežene na velikanskem posestvu. Pri sv. Heleni blizu Čakovca so, kakor se mi zdeva dvakrat v letu, veliki živinski sejmi, posebno za konje. Tu sem pride od dalječ — v prejšnjih časih celó iz Italije — ljudi vkup, da se vse tere. Medjimurski konji se visoko cenijo, z večine so kostanjeve barve, trdni, jako dobri vozači in mirnega krotkega značaja. Gotovo je tudi, da človek s svojim lepim, poblevnim ravnanjem mogočen vpliv ima na živino, posebno še pa na konje, ki v rokah togotnega in strastnega človeka nikol dobro ne storé.

Druga postaja je Kraljevec, tretja in zadnja tik Mure Kotoriba, obe veliki vesi. V Kotoribi so neki hrami jako slabi, male kočure, kakoršnih v Medjimurji nikde vidil nisem. Hrami v vesnicah, — kakor se tudi na spodnjem Ptujskem polju mnogokrat vidi, so na obeh straneh z čelom k cesti obrnjeni, drug tik drugega postavljeni; Bog varuj ognja, tu bi težko bilo kaj obraniti. Po celem Medjimurji se voziš po železnici dobro uro dalječ po rodovitnem polju in med travniki, na katerih vsakovrstno grmovje raste. Brž ko ne je nalašč puščeno, da živina na paši dovolj sence ima. Koruze vidiš nasejane, kakor dalječ okó dogledati more; l. 1874 se je jako dobro obnesla, zato pa je tudi dober kúp, kakor že dolgo ne. Od treh postaj v Medjimurji je le srednja: Kraljevec ohranila še slavjansko imé, prva in tretja ste pomagjarjeni v Csaktorja in Kótory. Kakor ne more Nemec na slovenskih tléh krajnih imén pri miru pustiti, tako dela tudi Magjar, kakor dalječ sega nja oblast; domače ljudstvo, se vé, po svojem pravilno izgovarja, a tuj človek si lahko misli, da se ne vozi po slavjanski, temuč tu po magjarski, tam po nemački zemlji. (So pa tudi že mnogi Slovenci šalobarde, ki rajši izrekajo nemška, kakor

pa slovenska imena, češ, da bolj nobel doni: grem v Pettau — kakor pa v Ptuj. Vred.) (Dalje prih.)

Razne stvari.

(*Pomiloščenje.*) And. Kunač, od sv. Martina pri Vurbergu, ki je bil zavoľo trojnega umora: nad svojo ženo, tašo in šletno rejenko k smrti obsojen, je od svitl. cesarja pomiloščen ter mu je smrtna kazen spremenjena v težko ječo za vse žive dni. —

(*Nesreča.*) Mih. Kočevár, pošten godec in posestnik v Pečevniku pri Celju, šel je 6. t. m. v jutru blizu 3. ure po polnoči od neke veselice, pri kateri je godel, iz mesta na dom po železnici, na kateri ga je tovorni vlak prehitel in na kose raztrgal, ki so jih komaj zbrali.

(*V spodbudo drugim.*) G. Ign. Cizelj, učitelj a Sent-Ilu pri Šoštanj, je prejel od c. kr. dež. šol. sveta v Gradcu zahvalo in priznanje zadovoljnosti, ker je ljudstvo v metrični meri podučeval.

(*Bolniško društvo.*) V Celju se snuje podružnica občne štirské bolniške blagajnice za delavce, ktera ima namen: 1. možke in ženske ude v boleznih podpirati, 2. v slučaju smrti njim za pošten pokop skrbeti in 3. možkim rednim udom, ako si kruha več služiti ne morejo, za preužitek iz blagajnice nemočnikov skrbeti. — Načelnik temu društvu je g. Kott, vrednik „Cillier Anzeiger“. (Po tem takem ima tudi Celje svoj posebni časnik, kakor Maribor. Hajd na noge Ptujčanje, Breščanje, Slovenogradčani, da si tudi osnujete domač list! Vredn.)

(*Predebela predpustna šala.*) Pošten kmet Blaž Jagodič se v nedeljo 3. t. m. na večer iz Konjic v Tepanje pelje. Četrť ure zvunaj trga ga napadeta dva pijana trška pobalina, poštenega tržana poredna sinova. Eden zgrabi konja, drugi Jagodiča. Kmet udari po konju, da bi ušel. Konj skoči v stran, sani se prevržejo, kmet pride pod sani in si desno roko zvine. Kmet je hudo telesno poškodovan, fantalina pa bosta že našla časa v temni hišici nasledke pijančevanja premišľevati.

(*Osepnice.*) so se prikazale med šolskimi otroci pri sv. Križu blizu Ljutomera. Da se bolezen ne razširi in šola ne zapre kakor pri Kápeli, priporočá dopisnik starišem, da pusté brž ko mogoče pri zdravniku še zdravim otrokom v drugič kožé staviti.

(*Premembe v lavant. škofiji.*) Č. g. Jan. Kunaj, župnik v Čadramu, je imenovan za knežškof. duhovnega svetovalca. — V pokoj stopi č. g. Urlavb Mat., kurat v zgornji Ponikvi; za provizorja tukaj postavljen je č. g. Fr. Pirkovič, kaplan na Doberni. Č. g. Fr. Polak prestavljen je iz gornje Polskave k sv. Janžu na Dr. polju. Kaplanija na gornji Polskavi ostane nenaméščena.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali čč. gg.: Slatinšek 22 gld., Ferk France 20 gold.